

Ročník: 94

číslo: 44

2. listopadu 2014

Cena: 8 Kč



# Český zápas

Týdeník Církve československé husitské





## EDITORIAL

*Jak počal se krátit den a noc nabývá na síle a květy vzdaly marný boj o záchranu barev, zešedly a sklonily své hlavy k zemi, kde všechno živé až o polednách vybědává z mlhy, nastal čas dušičkový. Čas vzpomínek na ty, kteří už tu mezi námi nejsou, na ty, které jsme měli rádi a jimž několik květů připomene, že zůstávají v nás.*

*Byli součástí nás samých, našich životů při všedních dnech i svátcích, kráčeli vedle nás po cestě žítí, podíraje nás i námi podpírání a jejich ztrátou nám přibyl ne jeden stříbrný vlas.*

*Ano, želíme jejich odchodu, trpíme odloučením a doufáme, že nebude věčné, že se opět shledáme tam, kde není žalu a není ztrát. A je to právě ona naděje, že smrti náš pravý život nekončí, ale teprve započíná, že na každého z nás čeká vřelá a laskavá Kristova náruč v království nebeském, je to právě ona naděje, která činí vědomí smrti snesitelnějším.*

*Věřím, že Bůh neztratí žádnou duši, a tak nakonec smrt, ta, co tiší lidem tlukot srdce a květům bere barvy, vyjde stejně naprázdno.*

*Pěkné čtení i dušičkový čas.*

*Klára Břeňová*

Týdeník Církve československé husitské  
Vydává: Ústřední rada Církve československé husitské, Wuchterlova 5, 166 26 Praha 6  
Vedoucí redaktorka: ThDr. Klára Břeňová,  
Redaktoři: PhDr. Václav Drašnar,  
Mgr. Ervín Kukuczka, Milan Udržal, grafik  
Šéfredaktorka Cesty: Mgr. Jana Krajčířiková  
Tel. redakce: 220 398 107;  
e-mail: cesky.zapas@ccsh.cz  
Tisk: Grafotechna  
Distribuce a reklama: A.L.L. production s. r. o.,  
F. V. Veselého 15, 190 00 Praha 9, tel. 234 092 866,  
e-mail: martina.machackova@predplatne.cz  
Redakce si vyhrazuje právo na úpravy a krácení příspěvků.  
Předplatně: F. Brynych, tel.: 220 398 117,  
e-mail: frantisek.brynych@ccsh.cz

## ZE ŽIVOTA CÍRKVE

### Setkání v Liberci

CČSH ve spolupráci s NO v Liberci společně s Armádou ČR, zastoupenou 31. plukem radiální, chemické a biologické ochrany v Liberci, uspořádaly 9. října u příležitosti 590. výročí smrti Jana Žižky z Trocnova již tradiční setkání. Tentokrát se konalo výjimečně v budově Severočeského muzea, občerstvení nabídla liberecká posádka v kasárnách. Akce se zúčastnil náměstek liberecké primátorky Kamil J. Svoboda. Pořad moderoval Stanislav Kubín, s pozdravy vystoupili vojenský kaplan liberecké posádky kpt. Mgr. Petr Šabaka, patriarcha naší církve dr. Tomáš Butta a královéhradecký



biskup Mgr. Pavel Pechanec. Tradičním magnetem byla přednáška dr. Milana Svobody „Žižka ve filmu“ s projekcí. Hudební doprovod obstaral pěvecký sbor liberecké NO Levamentum pod vedením Petra Trunce. Setkání bylo součástí projektu Odkaz české reformace a uskutečnilo se též díky státní dotaci MK ČR. **red**

### Bohoslužba na Krakovci

V sobotu 11. října, na den přesně, si naše církve připomněla významné výročí. Právě 11. října 1414 se Mistr Jan Hus vypravil z hradu Krakovec, kde pobýval v exilu jako host u pana Jindřicha Lefla z Lažan, přes Prahu do jihoněmecké Kostnice, aby obhájil své učení před koncilem. Na snímku zleva: ses. Hana Tonzarová, ses. farářka Růžena Adamová a br. Jiří Chvála při bohoslužbě v areálu hradu pod širým nebem.

NO CČSH Panoší Újezd



### Ocenění pro Ervína Kukuczku

Jednu z hlavních cen města Ústí nad Orlicí obdržel Ervín Kukuczka, farář naší církve. Pocta nese oficiální název „Cena za dlouhodobý přínos v oblasti kulturního života a celoživotní uměleckou činnost“.

Ervín Kukuczka v této souvislosti na otázku internetového serveru „idnes.cz“ 3. října, co spojuje jeho uměleckou tvorbu a jaký typ umělecké činnosti je mu nejbližší, odpověděl takto:

„Spojující nití je osobní víra. To se projevuje v poezii, kolážích; velmi mám rád spojení vážné hudby a mluveného slova v rozhlasu, rozhlasové hry i čtení na pokračování. Jinak jsem hlavně vášnivý čtenář. Mě při životě drží čtení, čtení a zase jen čtení. Mladým lidem zdůrazňuji, aby občas sáhli také po vážné, duchovnější literatuře.“

„Čím je člověk starší, vidí svět kolem sebe jinak. Někteří starší lidé jsou více

upovídání a mluví jen o minulosti, ale já začínám šetřit slovy a bližší jsou mi mikropovídky, krátké fejetony, protože tak mohou reagovat na aktuální situaci – hlavně skrze pardubické a hradecké vysílání Českého rozhlasu.“

**Moudrému a laskavému člověku bratru Ervínovi k udělení ceny blahopřejeme.**

**red**



## Náboženská obec v Kojetíně vzpomíná a slaví

*„Kdo stavěl chrám a sám chrámem se stal, ten v životě opravdu miloval.“*

*Antoine de Saint-Exupéry: Citadela*

Psal se rok 1953, kdy 27. září naše husitská obec otevírala prastarou kojetínskou synagogu jako Husův sbor olomouckým bratrem biskupem Františkem Sedláčkem, za velkého zájmu a účasti členů církve i veřejnosti města Kojetína.

Původní židovská synagoga založená v roce 1454, přestavěná a rozšířená v 17. století, byla po 2. světové válce řádně zakoupena kojetínskou náboženskou obcí. Osířelá a značně válkou poškozená bu-

dova byla pod vedením bratra faráře Zdeňka Šebíka a zednického mistra Jana Chovance v letech 1947-1953 zrekonstruována a otevřena jako Husův sbor CČSH. V tomto prastarém sakrálním prostoru tak znovu zaznívá Boží Slovo, je chválen a veleben Hospodin, tentokrát však lidem Nového zákona.

Současné nelehké okolnosti donutily radu starších k zásadnímu rozhodnutí znovu obnovit zimní modlitebnu a zbudovat dětskou klubovnu. Také z důvodu rekonstrukce elektroinstalace ve sboru a dalších nutných oprav. Výsledkem jsou pěkné prostory v patře sboru (bývalé ženské ga-

lerii), nová modlitebna a dětská klubovna (pro práci s dětmi a mládeží).

Při oslavách 560. výročí založení synagogy a 61. výročí otevření Husova sboru nám Slovem Božím a modlitbou posloužil bratr biskup olomoucký dr. Rudolf Göbel, který také požehnal novou modlitebnu, na kterou jsme v roce 2013, po velkém úsilí, prostřednictvím Místní akční skupiny Střední Haná, o.p.s. získali dotaci z Programu rozvoje venkova České republiky. Děkujeme všem organizátorům a zúčastněným i kolegům duchovním za požehnané společenství.

**Olga Malá a Jiří Pleva z Kojetína**

## Křesťanské kulturní centrum ve Zlíně

Zlín těžící z rozvoje moderního urbanismu éry T. a J. A. Bařů stále nabízí něco nového, a to jak pro místní obyvatele, tak i pro turisty. Svědčí o tom postupná rekonstrukce bývalého továrního areálu, v němž budovy dostávají novou tvář i nový účel využití (knihovna, muzeum, sídla fakult Univerzity T. Bati aj.). V pondělí 6. října dostal Zlín další dárek v podobě zrekonstruované budovy čp. 204 – původní měšťanské školy z r. 1897, již můžeme najít v blízkosti centrálního zlínského náměstí Míru. Protože počet obyvatel Zlína značně narůstal a kapacita školy nestačila, výuka byla od r. 1934 přenesena do nově postavených škol. Do prostor opuštěné školy se nastěhovaly četné instituce – knihovna, která zde sídlila až do r. 2013, hudební škola, stanice policie. Pro nás „čechoslováky“ je tato budova významná tím, že po založení náboženské obce naší církve 15. února 1935 ve Zlíně se zde scházeli naši příslušníci k bohoslužbám.

Od r. 2009 probíhala jednání představitelů města i kulturní veřejnosti, jak budovu spolu s přilehlým Komenského parkem obnovit a účelně využít. Vznikl nápad, aby bývalá škola a pozdější Krajská knihovna Františka Bartoše znovu ožila společenským děním, kam by mohl každý vstoupit a kde by mohl nalézt i možnost smysluplně strávit čas. A tak po více než jednorozční intenzivní práci byl otevřen Zlínský klub 204. Dne 6. října sem proudily doslova davy zvědavců. Návštěvníci dostali příležitost

prohlédnout si místnosti, ve kterých se budou scházet ke zkouškám divadelní, folklórní i taneční soubory, pěvecký sbor Dvořák aj. Asi nejnavštěvovanějším se stane přízemí budovy, ve kterém se nachází Family Point – místo pro rodinu a děti, ale i Senior Point – místo pro setkávání seniorů. Jednu z větších místností budou využívat také zlínské křesťanské církve (Apoštolská církev, Bratrská jednota baptistů, Církev adventistů sedmého dne, Církev československá husitská, Českobratrská církev evangelická, Křesťanský sbor a Křesťanské společenství), které se dohodly na spolupráci i organizaci programu s cílem, aby příchozí nacházeli inspiraci, byli povzbuzeni a posíleni v naději. Mottem práce je verš z Matoušova evangelia: „...a svítí všem v domě.“ (Mt 5,15).

Lidé tak zde mohou nalézt duchovní pomoc v rozhovorech s duchovními, středy budou věnovány setkáním s názvem „Bible pro dnešek“ – s úvodním cyklem „Hledám smysl života“, připravuje se také výtvarná dílna, filmový klub, besedy o knihách, povídání se zpíváním nejen pro seniory, retro klub pro dříve narozené a také přednášky, v nichž se představí významní hosté. 4. listopadu vystoupí br. ThDr. Martin Chadima s přednáškou Fenomén eucharistie, 12. listo-

padu se koná beseda s prof. PhDr. Janem Sokolem, Ph.D. Postupně se vybavuje knihovna křesťanské literatury, v níž nebudou chybět ani církevní časopisy. Kontakt na KKC: tel. 777 321 273, facebook: KKC; webové stránky se připravují.

Návštěvníci „ekumenické“ místnosti v den jejího otevření odcházeli potěšeni dobrým slovem a vzájemným setkáním, posílení drobným občerstvením, které připravily zúčastněné církve, i natěšení na připravované akce i aktivity církvi ve



Zlíně, které k sobě nalezly takto bližší vztah. A to vše naplňuje slova C. S. Lewis z informačního letáčku o vznikajícím Křesťanském kulturním centru ve Zlíně, jehož se v den slavnostního zahájení rozdalo víc než čtyři sta kusů: „**Před námi jsou lepší věci než ty, které zůstaly za námi.**“ **Zdeněk Kovalčík**

## NAD PÍSMEM

# BOŽÍ SOUD A ŽIVOT V KRISTU

Začátek listopadu je již tradičně spojen se vzpomínkou na zesnulé. Mnozí z nás si připomínají své zemřelé blízké, a pokud jsou pro to jen trochu otevřeny uši dětí a vnuků, snaží se jim přiblížit alespoň něco ze života jejich předků. Často se tak děje cestou do kraje, který byl domovem našich rodičů a prarodičů, a někdy cesta vede nejen na hřbitov, ale i k místnímu památníku obětí války, z nichž většina našla svůj hrob daleko od domova.

Vedle vzpomínek (někdy vděčných, jindy bolavých) a pohledu obráceného do minulosti však jako věřící smíme díky Kristovu kříži a vzkříšení hledět s nadějí i do budoucnosti a také plně prožívat svou přítomnost. „Kdo slyší mé slovo a věří tomu, který mě poslal, má život věčný a nepodléhá soudu, ale přešel již ze smrti do života.“ Tento přechod není spojen až (nebo jen) s koncem dějin, s pro někoho dalekou, nedohlednou budoucností, ale v Ježíši Kristu se Boží soud i cesta věčného života otevírá již v přítomnosti. Pán Ježíš

nepřišel proto, aby nás odsoudil a zavrhl, ale zachránil a spasil.

A přece, i když nikoho neodsuzuje, v setkání s ním se děje Boží soud. Je Božím Synem i naším lidským bratrem zároveň. Je Božím obrazem, k němuž jsme byli stvořeni, ale který jsme svým hříchem, svou svévolí a sobectvím porušili.

Ano, Pán Ježíš Kristus je měřítkem plnosti našeho lidství, ale není to jen tak, jako když vedle sebe postavíme Michelangelovu mramorovou sochu dokonalých proporcí a omláčené torzo sádrového trpaslíka. Při takovém způsobu poměrování a posuzování samozřejmě nemáme šanci. On však není mrtvým, nýbrž živým měřítkem našeho lidství a také s námi počítá jako s ži-

Pane,  
děkujeme ti za všechny,  
skrze které jsme i my  
mohli zaslechnout tvůj hlas  
a uslyšet tvé slovo.  
Děkujeme ti za všechny,  
kteří nám právě skrze  
svou oběť a smrt  
ukázali k věčnému životu.  
Prosíme,  
učíš si i z nás své nástroje.  
Uč nás dál předávat  
to nejcenější,  
co jsme od tebe přijali  
a co se v tomto světě  
nedá koupit ani ukrást.  
Amen.

J 5,24-27

vými, nebo ještě přesněji jako s životaschopnými, jako s těmi, kteří i ve své nedokonalosti a porušenosti jsou schopni zaslechnout jeho hlas, uslyšet jeho slovo a uvěřit tomu, který ho poslal. Počítá s námi jako s raptostmi, které jsou schopné čerpat mízu z jeho kmene, slyšet jeho životodárné slovo a růst do plnosti lidství ve víře účinkující láskou.

I když jsme stále ještě na cestě, i když ještě nejsme u cíle, věřím, že právě tak

díky Kristově milosti smíme již v přítomnosti přecházet ze smrti do života.

Apoštol Pavel v závěru 15. kapitoly 1. listu Korintským hovoří o vzkříšení mrtvých k nepomíjitelnosti a o proměnění živých v závěru dějin, až zazní polnice posledního soudu. Ježíš Kristus v Janově evangeliu vlastně hovoří o tomtéž, ale ještě silněji tuto zaslíbenou budoucnost propojuje s přítomností. On sám je těmi dveřmi, kterými se vcházelo, vchází a bude vcházet do plnosti života, do Božího království. A tak o zesnulé, kteří žili v Kristově lásce a kteří se v lásce druhým obětovali, nemusíme mít strach. Právě jejich živý odkaz nás však vede k tomu, abychom svou pozornost věnovali těm, kteří dnes žijí s námi a vedle nás, ale jejichž život se často příliš upíná jen k tomu, co pomíjí. Nejsme však takovými často i my sami? Nejsou takové naše děti a naše vnoučata? Nejsme těmi mrtvými v hrobě svých majetečků a v pohodlném klidku svého sobectví, kteří potřebují uslyšet hlas Božího Syna?

A jestliže ho slyšíme, děláme vše pro to, aby ho mohli uslyšet také naši nejbližší, ale i vzdálenější bližní? Toužíme opravdu po životě, který on dává, anebo se spíše snažíme čím dál tím víc zabarikádovat v tom, co je vlastně naším hrobem? Věřím, že i takové otázky je třeba slyšet v čase, kdy s vděčností vzpomínáme na ty, kteří se nám v lásce rozdali a kteří se obětovali za náš dnešní život ve svobodě. I skrze ně živý Ježíš Kristus soudí, posuzuje, poměřuje a váží náš život. A zároveň nám připomíná, že stále ještě trvá čas minulosti, kdy mrtví uslyší jeho hlas, a kteří uslyší, budou žít.

Štěpán Klásek

## Z kazatelského plánu

### Památka zesnulých

*Odpočinutí věčné dej jim, ó Pane, a světlo věčné ať jim svítí.*

4. Ezd 2,35 – apokryfní apokalypsa Ezdrášova

**První čtení z Písma:** Moudrost 3,1-9

**Tužby za zesnulé:**

1. Abychom nad hroby našich drahých pochopili pravý smysl života, který jediné od Boha přichází, modleme se k Hospodinu.
2. Abychom pokračovali v dobrém díle, které nám odkázali naši předkové, a jejich dědictví tak zachovali, modleme se k Hospodinu.
3. Aby ve věčné Boží paměti zůstávali a Kristus jim království nebeské otevřel, modleme se k Hospodinu. / Věčná jim paměť, Boží paměť, věčná jim paměť.

**Modlitba před čtením ze sv. Písem:**

*Dobrý Bože, Stvořiteli a Spasiteli všech věřících, obdaruj věrné zesnulé odpuštěním všech hříchů pro oběť svého Syna, aby se ukázali jako tvé děti v den jeho příchodu! Osviť nás svým svatým Duchem, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.*

**Druhé čtení z Písma:** 1. Korintským 15,50-58

**Evangelium:** Jan 5,24-27

**Verše k obětování:** Žalm 51,3.19

**Verše k požehnání:** 4 Ezdráš 2,34-35

**Modlitba k požehnání:**

*Dobrý Bože, děkujeme ti, že nás ve své veliké lásce sytíš duchovním pokrmem a nápojem a dáváš nám okoušet náznak tvé nebeské hostiny. Dej, ať je nám svátost večere Páně útěchou v soužení a příslibem našeho trvalého dědictví v království, kde není smrti, trápení ani pláče, nýbrž plnost radosti se všemi tvými svatými. Prosíme o to ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.*

**Vhodné písně:** 23, 269, 275, 279



## O významu památky zesnulých a svědků Páně

Na rozdíl od svátku „Všech svědků Páně“, připadajícího na 1. listopad, je i v sekularizované společnosti Památka zesnulých, tzv. „dušičky“ – v kalendáři zařazena na 2. listopadu – velmi rozšířena. Také v naší Církvi československé husitské má svou zvláštní významnost a do shromáždění přicházejí i ti lidé, kteří pravidelně do kostela nechodí.

Tento listopadový čas můžeme vnímat ve třech rovinách. V těchto podzimních dnech si můžeme uvědomovat jednak svou sounáležitost s minulými generacemi. Člověk nežije sám, ale v nejrůznějších vztazích a rodinných vazbách. Každý z nás má své předky, kteří zde žili před námi. Listopadový čas je výzvou k tomu, připomenout si lidi z rodiny, ale i různé známé, kteří již nejsou zde mezi námi. Dále je tento čas příležitostí zastavit se. Uprostřed úspěchů a starostí, které v sobě nosíme, se náhle zastavujeme v místech ticha a klidu hřbitovů, kde má čas zcela jiný rytmus. Můžeme se u náhrobků a pomníků zamýšlet nad smyslem života, který je pro nás všechny časově vymezený. Třetí rovinou je pro mne pohled víry. Tyto listopadové dny působí smutně. Už sama příroda svým nevlídným počasím a obrazem zanikání v nás vzbuzuje pocity sklíčenosti a smutku. Křesťanský pohled jde však dále. Smíme čerpat naději z Knihy knih, kde smrt není tím posledním, ale naopak život. Ježíš je dárce pravého života, nad kterým ani smrt nemá moc (J 11,25-26; Zj 1,18). Tato křesťanská naděje se má projevat ve shromážděních, která se v tomto čase konají. V Církvi československé husitské je rozšířena zvyklost konat bohoslužby či pobožnosti na Památku zesnulých večer. Zvláštností je, že do velkých zelených věnců se umísťují listy se jmény těch, na které chceme vzpomenout. Velký zelený věnec je znamením vítězství a života. Jeho kruhový tvar vyjadřuje věčnost. Apoštol Pavel na jednom místě ve svém listě mluví o „nepomíjícím věnci“ (1 K 9,25) nebo jinde v Bibli čteme o „věnci života“ (Zj 2,10). Psaní jmen může odkazovat na biblický obraz jmen zapsaných v knize života (Zj 3,5) či nebesích (L 10,20). Nemůžeme zapomenout ani na symbol světla,

rozsvícení svíce jako znamení života, které také patří k tomuto času. Plamínek svíce představuje lidský život (Př 20,27), avšak především Ježíš sám je tím věčným světlem života (J 8,12). Křesťanské shromáždění je charakteristické modlitbou, v níž na zesnulé myslíme před Bohem. Jde o víc než naše lidské vzpomínání. Kdyby totiž záleželo jen na lidské paměti, tak by to bylo málo. Na mnohé si nikdo již ani nevzpomene. Zmizeli v minulosti zapomenutí. I my se jednou do tohoto zapomenutí ponoříme. Proto odevzdáváme v modlitbě zesulé do Boží paměti s vírou, že člověk s Bohem spojený vírou a láskou se z Boží paměti nevytratí, jak slyšíme v Žalmu 112,6: „Spravedlivý v Boží paměti zůstane věčně.“

Je třeba připomenout, že se jedná o dva dny, dva listopadové svátky tradičně nazvané „Všech svatých“ a „dušičky“. V naší církvi jsou označeny jako Všech křesťanských svědků a Památka zesnulých. Památka zesnulých má historický původ v 10. století, kdy v roce 998 byla vyhlášena pro kláštery Odilem z Cluny. První ze zmíněných svátků je starší a má svůj počátek již ve 4. století, kdy byli připomínáni ti, kteří trpěli pro křesťanskou víru a ztratili svůj život v době pronásledování. V 8. století je dosvědčeno datum 1. listopadu spojené s tímto připomínáním mučedníků. Ve středověku měl tento svátek velký význam, neboť kult světců byl velmi rozšířen. Reformace se proti tomu stavěla kriticky a zdůrazňovala, že středem křesťanské zvěsti je Ježíš Kristus a postavy víry z minulosti jsou pro křesťany příkladem cesty

následování Krista v přítomnosti. V Církvi československé husitské hovoříme o svědcích spíše než o světcích. Existuje obzvláště přírovnání: Ježíš je jako slunce a jeho svědkové jsou jako hvězdy. Slunce je pro nás jenom jedno, ale hvězd je nespočet (srov. Fp 2,15). Ježíš Kristus jako dárce pravého života je centrem celého církevního roku, a tím také obou listopadových svátků.

**Tomáš Butta**



*Ptzeňský sbor Kristova kříže*

**Věříme, že Ježíš Kristus svým dílem zlomil osten smrti i pro nás a díky účasti na Boží spáse v Kristu patříme i my Bohu v životě i ve smrti. Nikdo a nic v celém tvorstvu nemůže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu (Ř 8,38-39). To je základní jistota podle Písem (1 K 15,3-4).**

**Smrt chápeme jako ukončení pozemského života a jeho zpečetění ke konečnému soudu.**

**V Kristu se smrt stává přechodem z časnosti do věčnosti a setkáním s Bohem tváří v tvář (viz 1 K 13,12).**

**Přechodem do věčnosti ztrácejí pozemská časová měřítka význam.**

*Z dokumentu Stručný komentář k Základům víry a některým jejich formulacím, vypracovaného věroučnou sekcí naukového výboru a schváleného VIII. sněmem*

## Ohlédnutí do historie

**Víra, že smrt neznamená absolutní konec, nýbrž přechod do nové, jiné formy bytí, že tento život je jen „mostem do věčnosti“, je v určité podobě vlastní všem náboženstvím.**

V analogii s tím se již od pradávna setkáváme se skutečností prokazování úcty a pozornosti zemřelým i s přesvědčením, že mohou zasahovat do života živých. Hojně doklady těchto představ i příslušné praxe doložili badatelé v posledních letech ze světa starověkého Izraele, kde mezi charakteristické prvky patřil především důraz na řádný, včas vykonaný pohřeb do rodinné hrobky – „připojení k otcům“, připomínání jména zesnulého, přinášení potravinových obětí a darů a rovněž předměty vkládané do hrobů, jako byly keramické nádoby, zbraně, šperky, lampičky, amulety a sošky – zvláště pak ženské. Výmluvně hovoří i texty dokumentující věštbu a zprostředkování informací či očekávání pomoci, třeba v případě nemoci. (Mnohé z těchto lidových zvyklostí odhaluje Starý zákon, často v polemickém tónu jako odsouzení této praxe.) Jak důležité bylo neztratit kontakt, ukazuje i fakt, že při stěhování si lidé vozili pozůstatky svých předků s sebou...

Stejně tak již od dávných dob můžeme vnímat snahu pamatovat na zesnulé pravidelně, v konkrétní čas. V naší křesťanské tradici se takovým momentem staly svátek Všech svatých (v naší církvi Všech křesťanských svědků) a Památka zesnulých. Jak vhodně připomněl br. patriarchy ve svém článku na předchozí straně v tomto časopise, první svátek má svůj počátek již

ve 4. století, kdy byli připomínáni ti, kteří trpěli pro křesťanskou víru a ztratili svůj život v době pronásledování. Vilém Auer v knize *Obrázkový život svatých pro školu a dům* uvádí, že papež Řehoř III. dal r. 731 v Římě v chrámu sv. Petra zřídit kapli ke cti a chvále „apoštolů, mučedníků a spravedlivých“ a nařídil, aby na ně věřící na konci církevního roku vzpomínali. Pů-



*Reliéf v podstavci Kristova kříže na starém hřbitově*

vodně se příkaz vztahoval pouze na Řím, postupně se rozšířil do celé církve. V mnoha pramenech se také dočteme, že svátek je spojen s historickou událostí z r. 609, kdy došlo k vysvěcení Pantheonu, původního chrámu římských bohů, coby křesťanského chrámu.

Ano, k takovému přeznačení mohlo dojít, tak jako je známe z kontextu dalších křesťanských svátků a událostí. V této souvislosti si snad můžeme dovolit zmínit i často uváděné keltské pozadí slavnosti: Keltové připisovali velký význam poslední říjnové

noci a začátku listopadu. Věřili, že se v této době vracejí zesnulí mezi živé a na cestu zpět jim svítili lampičkami vydlabanými z kořenové zeleniny... Že vám to připomíná svátky Halloween (původně *All-Hallows-eve* – Předvečer všech svatých)?

Je celkem pochopitelné, že různé praktiky spojené s mrtvými se staly trnem v oku reformátorům, kteří především odmítli představu svatých coby přimluců u Boha a zdůraznili, že našim jediným a zcela postačujícím přimlucem je Pán Ježíš Kristus...

Podobně nesouhlasili s přimluvnými modlitbami. Není náhodou, že právě 31. října v r. 1517 Martin Luther přibil na dveře hradního kostela ve Wittenbergu oněch 95 tezí...

Nicméně proč si nepřipomínat životy těch, kdo se obzvláště osvědčili ve víře? Je jistě dobré děkovat za ně Bohu i následovat jejich příkladu. Stejně tak za své blízké, od nichž jsme mohli přijímat tolik lásky.

Výrazem této lásky je také modlitba, kterou při pohřebním obřadu „odevzdáváme své zesnulé do Božích rukou a prosíme, aby jim Bůh byl milostiv, aby jim daroval odpuštění a připodobnil je vzkríšenému Kristu. V tomto pojetí nemá modlitba za zemřelé sestry a bratry charakter ovlivňování jejich osudu, ale je pokornou prosbou pod svrchovanou Boží vůlí. Modlitby, kterými doprovázíme své zesnulé, jsou výrazem víry církve, že nic nás nemůže odloučit od lásky Boží (Ř 8,39) a že vítěznou moc nemá smrt, ale Kristus (2 Tm 1,10).“ (*Z výkladů Pohřebních obřadů v Agendě ČČSH*)

**Klára Břeňová**

Miloslava Izáková  
**DUŠIČKY**

Vzpomínáme na zesnulé,  
na ty dlouhé, dlouhé řady,  
které s námi byly tady  
nežli zakotvily v nule.

Nejsou nulou naši drazí,  
dál jsou nerozlučně v nás,  
to nezmění ani čas.  
Ani čas je neporazí.





## Co rádi čtete?

### Astrid Lindgrénová – Jižní louka

**P**ředstavovat vám švédskou spisovatelku Astrid Lindgrénovou asi není třeba – určitě znáte Pipi Dlouhou punčochu, Děti z Bullerbynu, Karkulina ze střechy nebo Ronju, dceru loupežníka. Dnes bych vám ráda doporučila jinou z jejích knih, nazvanou Jižní louka. Jedná se o čtyři příběhy dětí, o jejichž osudech vám může napovědět první věta, všem příběhům společná: „Za dávných časů, v dobách chudoby...“ Hrdinové těchto jímavých vyprávění mají skutečně těžké životy – sourozenci Anna a Matyáš jsou sirotci, kteří si musí vydělávat na živobytí těžkou dřinou u nevládného sedláka a ze všeho nejvíce se těší, až v zimě budou moci chodit do školy; malá Malin je také sirotek, poslaný do chudobince, kde zoufale touží po něčem krásném a milém; Stinu Marii zase zajmou šedivé podzemní bytosti a Nils bojuje v horečkách o holý život. Tato krásná kniha popisuje touhu malých dětí po lásce a krásě, po něčem „barevném“, co by jejich šedivé ži-



voty aspoň trochu rozveselilo, a nemírnou statečnost, odvahu a vytrvalost, s nimiž čelí svému osudu. Díky tomu příběhy končí šťastně, i když ti citlivější z vás se možná neubrání nějaké té slzičce dojetí, stejně jako já...

Knížku, doplněnou spoustou krásných obrázků Mariny Richterlové, vydalo nakladatelství Albatros v roce 2012.

JK

**Řešení ze str. 2:** (Kdo je kdo) 1. Oběd, 2. Ohláb, 3. Oběd-edóm, 4. Óg, 5. Otniel, 6. Orpa, 7. Omří, 8. Ozeáš, 9. Ondřej  
**Řešení ze str. 3:** (Tiskářský šotek): 1. kamarádi, 2. vymysleli, 3. bezhlavě, 4. běhat, 5. zadýchání, 6. Alenka, 7. odměnu, 8. zaměřili, 9. sladkostí, 10. vyrůst.

# C E S T A

## Uzpomínat je dobré

**Z**náte, děti, svátek Památek zesnulých? Možná jste se už setkaly s jeho lidovým označením Dušičky. Připadá na 2. listopadu. V tento den i v těch předcházejících a následujících se mnoho lidí vypravuje na hřbitov, aby upravili hroby svých zemřelých příbuzných či přátel, položili na ně čerstvé květiny, věneček, zapálili svíčku a zavzpomínali...

V naší církvi je zvykem v tento den konat vzpomínkovou pobožnost, při které jsou čtena jména těch, na něž si přejeme v modlitbě vzpomenout. Tato jména jsou napsána na malých kartičkách – „obětinkách“ – jež bývají připichnuté na věnci, vystaveném ve sboru.

Vám, dětem, možná tento zvyk připadá zvláštní, nepochopitelný, nepotřebný, ale čím je člověk starší, tím více přibývá těch, s nimiž se již musel ve svém životě rozloučit, a zbývají mu na ně již jen vzpomínky. Pravda, Památku zesnulých mají lidé většinou spojenou

s pochmurným počasím, kdy se již brzy listopadovým deštivým a chladným stmívá a slunce se většinou ani přes den neukáže, a proto jim připadá, že tento svátek musí nutně znamenat pláč, stesk, smutek. Vzpomínky na naše blízké však nemusí být nutně jen smutné. Je hezké, když mohou být příjemné, milé, radostné. Křesťanská víra nám navíc dává naději, že se s nimi jednou znovu potkáme u našeho nebeského Otce.

Mějte proto i vy, kteří zatím nemáte na koho vzpomínat, pochopení pro nás, kteří

jsme se již s mnohými lidmi na tomto světě rozloučili. A neodmítejte s námi cestu na hřbitov. Tato místa mají své kouzlo a je dobré si i v mladém věku připomenout, že člověk tu není napořád.

Jana Krajčířiková



Nakreslila: Lucie Krajčířiková

### Modlitba

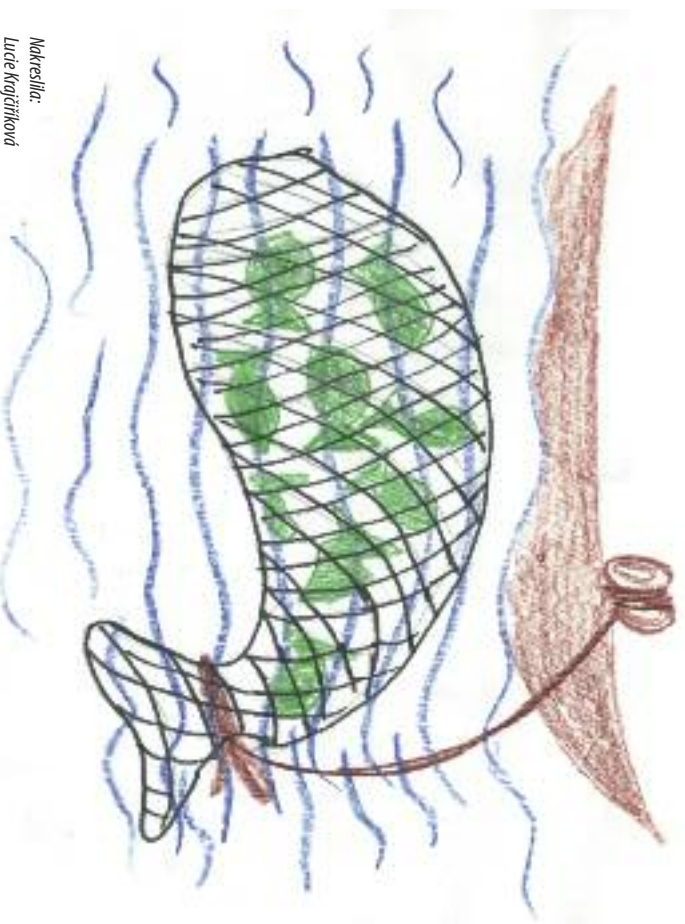
Pane Bože,  
 děkujeme ti za všechny lidi,  
 kteří nás mají a měli rádi,  
 od kterých jsme se mohli něco naučit,  
 něco hezkého s nimi prožít.  
 Vzpomínáme na ty,  
 kteří už nejsou mezi námi,  
 a věříme, že u tebe jim je dobře. Amen.

## Kdo je kdo?

**T**entokrát tu máme krátký výběr biblických jmen od písmene O. Jako vždy, některá jsou známá, jiná méně. Za nápovědou je uveden odkaz na biblický text, kde se o dané postavě můžete dočíst něco víc. Svě řešení si zkontrolujte na str. 8.



1. Syn Bože a Rút, otec Jišaje, který byl otcem krále Davida. (1 Pa 2,12-15)
2. Muž, jenž v poušti budoval svatyni pro uložení schránky úmluvy. (Ex 35,34; 36,1-2)
3. Muž, v jehož domě byla tři měsíce uložena schránka úmluvy poté, co ji král David nechal přenést do Jeruzaléma – než pro ni přichystali ve městě stan. (1 Pa 13,13)
4. Bašanský král, poražený Izraelci. (Nu 21,33)
5. Soudec, jenž vysvobodil Izraelce z moci aramejského krále Kúšana Rišáta-jimského. (Sd 3,9)
6. Moabka, se kterou se oženil jeden z Noeminyých synů. (Rt 1,4)
7. Izraelský král, který založil město Samari, ale nechal po Hospodinových cestách. (1 Kr 16,23)
8. Prorok, který působil v severním Izraelském království. (Je po něm pojmenována biblická kniha)
9. Rybář, kterého Ježíš povolal spolu s jeho bratrem Šimonem Petrem, aby se stali jeho učedníky. Řekl jim: „Poďte za mnou a učiním z vás rybáře lidí.“ (Mt 4,18)



Nakreslila:  
Lucie Krogřířková

2

## Soutěž o tři knihy

**P**ošlete nám nejpozději do poloviny prosince řešení naší „dušičkové osmi-směrky“ na adresu redakce nebo mailem na [jana.krajcirkova@ccsfh.cz](mailto:jana.krajcirkova@ccsfh.cz) a můžete vyhrát jednu ze tří pěkných knížek!

V	Y	N	E	A	Ú	D	I	L	K
O	Z	K	Z	K	C	A	Y	V	O
B	C	P	Č	N	T	P	N	O	L
Ě	E	H	O	I	A	Z	I	T	U
T	N	P	R	M	V	E	T	I	M
I	Ě	O	Á	O	I	S	Ě	B	B
N	V	T	CH	P	B	N	V	Ř	A
K	K	O	O	I	M	U	K	H	R
A	I	K	N	Ř	T	L	E	Y	I
J	O	M	E	F	V	I	R	A	U
J	D	A	P	O	T	S	I	L	M

hrob	obětinka	úcta
hřbitov	památka	věneč
klid	pokoj	víra
kolumbarium	přípomínka	vzpomínky
květiny	svíčky	zesnulí
listopad	ticho	

Blahopřejeme výherci ze zářijového čísla (tajenka: Učení není mučení), kterým je Kryštof Nyvlt z Písku

### Komiksová bible

Iva Hoth, Andre Le Blanc (ilustrace)

váz, 800 s., 599 Kč

První ucelené české vydání snad nejoblíbenější verze Bible v komiksovém zpracování na světě. Od roku 1978 vychází ve stále nových vydáních a jazykových mutacích. Zahnuje 233 biblických příběhů, zjednodušených, ale krásně vystihujících podstatu biblické zvěsti. Kniha je určena všem, již od nejmenších čtenářů.

Od minulého a ještě v příštích třech číslech na ukázkou z této Komiksové bible, jež vychází v Karmelitánském nakladatelství, přibližme na str. 4 – 5 příběh o Mojžíšovi.



Bible  
vyšla koncem  
října

7



## Hádky ze zahrádky IX. – poslední část

*Žlutý zobáček a černé peří,  
nebojí se, myslím, že nám věří.  
Má-li od nás budku na zahrádce,  
bydlí s námi rád a zpívá sladce.  
(sok)*

*Hádek se tu vine kolem nitky,  
rostou na něm trojlístky a kvítky,  
z kvítku každého je váček úzký,  
ten se prodlouží – a jsou tu lusky!  
(elozaf)*

Miroslav Matouš



Kresba Lucie Krajčříkové

## Stromy a děti

**S**tromy nejsou tak hloupé, jak by si někdo myslel. Dovedou vyprávět, zpívat i psát dopisy, kterým však rozumějí jenom děti. I ty, které se neucílily abecedě.

Když se studený vítr honí ulicemi, děti se schovají domů a nemohou slyšet, co si stromy vyprávějí. A tak jim stromy posílají barevné dopisy:

žluté, zelené, hnědé a červené. List za listem odevzdávají větru a ten je jak listonoš roznese těm, jimž patří. Zaklepe na dveře, a když mu děti otevřou, pozdraví a řekne: „Strom z vaší zahrady vám píše.“ Není-li nikdo doma, vhodí list oknem nebo jej položí před dveře.

A děti ty listy čtou a čtou, až je všechny přečtou a dovědí se tak mnoho krásných pohádek.

Přečtené dopisy kladou na hromadu, metaři je pak smetou, odvezou a spálí, protože jim stejně nikdo jiný než děti nerozumí.

Lidé říkají, že ze stromů padá listí, protože je podzim. Ale zatím stromy si tak dopisují s dětmi.

Zdeněk Svoboda

Kresba Lucie Krajčříkové



## Tiskařský šotek

Je tu třetí pokračování příběhu o Alence, ve kterém nám šotek opět ukryl deset chyb – najdete je? Své řešení si můžete zkontrolovat na str. 8.

### Alenka v říši divů – třetí část

Mýška a její kamarádi orlík, papoušek a žába, kteří čekali na břehu, vymysleli hru, aby se po té koupeli usušili. „Uspořádáme bláznivý závod,“ navrhli. Mýška vyznačila na zemi kulatou dráhu a všichni začali beshlavě bjehat dokolečka. Poté, co uznali, že to již stačí, se celý zádychaný zastavili.

„Kdo vyhrál?“ zeptala se překvapená Alenka. „Samozřejmě že všichni! Vyhráli jsme všichni. V téhle hře nejsou ani první, ani poslední. A měla bys nám každému dát nějakou odměnu,“ řekla mýš.

Alenka si prohlédla kapsy a našla několik bombonů, kterými je odměnila za ten bláznivý závod. Všichni čtyři kamarádi zapomněli na holičku a zaměřily se na potěšení ze slatkosti. A tak Alenka odeslala. Jak tak kráčela, uviděla modrou housenku, která seděla na houbě a kouřila. Když jí Alenka vyprávěla, že si přeje vyrůst, housenku to urazilo (ona sama měřila jen sedm centimetrů), ale rozhodla se Alence pomoci. Dala jí kousíček ze své kouzelné houby, aby vyrůstla. Díky pár kousnutím Alenka dosáhla stejné velikosti jako králík.



Nakreslila: Lucie Krajčříková



**Přechod Rudého moře – 2. část**

2. Mojžíšova 14,10 – 16,10



FARAO ZAVELK K ÚTOKU  
ALE ISRAELSKÝ TÁBOR  
JE PRAKĚDNĚ EGYPTANĚ  
VYRAZI TEVSKEM  
TO MORSKÉM DNĚ  
ALE KOLA JEJICH  
VODU UVIZNOU  
V PÍSMU.



ZDĚSNI EGYPTANĚ SE SMAŽI OPAŘIT A UTOČT. ALE UTR USTANE A VODY SE VRÁTÍ  
NA SVĚ MÍSTO. MOŽE SE PŘEJÍJE PŘES VŠECKY FARAOVY MŮJE.



V BEZPĚČÍ NA PRUHŮM PŘEJHU SE TĚPACI CI  
OHLÍDI NA DĚTI.  
PŮA MAS  
POCÍTOVAVAT ŽE BŮH POSLAL  
ZACHRÁNU. MOŽÍŠ AŽ V MAS ZACHRÁNIT  
PŘEP EGYPTANŮ.



ZPŮVĚLÍŠ S MŮJEM OČI, JAKUŮI POJI VYSVOBODENÍ.  
KŮMĚNÍ, KTERÉ POCÍTEJŠ I, JAKUŮI DOBĚLE. SE  
STĚLY SVOBODNŮV – ALI DE, JSOU PŮDĚRANÍ  
VYTVŮRIT MŮJŮV MŮJŠE. MOŽÍŠ OVA SE STĚLA  
MŮJŠAN VEDE ŽENY PŮI TĚPŮU ČEJAVI HOSPODŮNI.

HOSPODIN JE MA  
SŮA A S TĚPĚRANŮI,  
STĚLA SE MŮU SPŮŠOU.  
ŽIVĚJŠ  
HOSPODŮNI.



OD RUDĚHO MOŘE  
IZKRAŠ CI POKRÁČUJI  
DĚLE PŘES PŮKŮSTI.  
UŽ TO NEKŮDĚKA  
DNECH ČESTY ALE  
ZAPOMĚNOU CO PŮO  
NE BŮH UPELĚL.  
A ZÁČINKU SI  
STĚŽOVAVI.

MĚM ŽILNĚ.

TĚL PŮV  
A ŽADŮNA VODA  
V DOHLĚDU.



KONELNĚ NAJDŮU PRAMĚN, JEŽE...  
EHOČKAI TO  
NE MŮJŠE  
PITI  
VŠICHNU TU  
UMĚJŠE  
ŽIZNIT



MOŽÍŠ SE MŮJŠI, A PŮOSI HOSPODŮNA O POMOC  
– A BŮH MŮU UKÁŽE NA STROMĚK. MOŽÍŠ HO  
HOJÍ DO PRAMĚNĚ.  
OČUJTE JTE TU  
VODU ŽIVŮU  
A UVEDŮMTE SI,  
JAK JE HOSPO-  
DIN MŮKAVI  
TĚD JE  
SŮA PĚKÁ,  
ZACHRÁNIT.  
TĚD VÍM, ŽE  
MOŽÍŠ  
VEDĚ BŮHI

S OBNOVENOU VÍROU POKRÁČUJI LIDE V ČESTĚ, PŮI PUTOVÁNÍ PŘES ROZPÁLENÉ PÍSKY  
MYSLI NA VLASTI, K TERŮU JIM BŮH ZASLŮBIL. SMÍ O ŽELŮVCH PŮLICH. ŽURČILICH  
PRAMĚNĚCH, POČETNÝCH STÁDECH.



V PŮŠTĚ ALE NĚMÍ NĚC K JÍDLU. LIDE JSOU STĚLE  
HĚDŮVĚ ŠIL. ZAPOMĚNĚLI, ŽE SE O NĚ BŮH  
POSTARAL, KDYŽ TĚPĚI ŽIZNĚ. NAŠŤAVNĚ JDOU  
ZA MŮJŠEM A ANŮNEM.

JEŇ SE  
PODÍVĚ JTE  
NEŠKÁME UŽ ŽADNĚ  
DĚU, JAK MŮJŠE  
NAKŮSMIT SVĚ  
DĚTIT?

TO JSTE NAŠ  
VŮVĚDU, LI PŮO JŠŤE  
NEŠKÁME UŽ ŽADNĚ  
MŮJŠE MŮJŠE  
HĚDĚM?



VEČER POZNAVTE, KDŮ  
VÁS SEM VŮVĚBŮ!





## Smysl života vzhledem ke smrti

V těchto dnech přemýšlíme více než jindy nad tématem smrti a smyslem života. Tato otázka po smyslu života bezprostředně souvisí i s otázkou smrti, jež je skryta v pozadí každého člověka. Ten si ji však často neuvědomuje, neboť prostě denní starosti překryjí její vážnost. Vzhledem k tomu, že takto důležitá součást našich životů bývá zatlačena do pozadí našeho myšlení a je v podstatě vytěsňena, stává se, že se nám její naléhavost skrytě vrací v různých neurozázích a nemocech.

Co však smrt doopravdy je? Smrt je zavřením našeho lidského působení na zemi. Dá se ale jednoznačně říci, že je to také konec? Konec jedné etapy našeho pobývání na zemi možná, ale za úplný konec všeho by nebylo správně smrt označit. Jaký by totiž pak měl náš život smysl, kdyby smrtí vše skončilo?

Filosof Arthur Schopenhauer ve své brilantní úvaze „O smrti“ poukazuje na to, že není třeba se smrti bát. Neboť stav nebytí jsme všichni zakusili již před svým narozením. A pokud by to skutečně byla taková hrůza, které se lidé obávají, když pomyslí na smrt, museli bychom si ji také pamatovat. Schopenhauer dále upozorňuje na to, že nebytí po smrti není jiné než před narozením, a proto se také člověk smrti nemusí bát. Tento stav nebytí, podle něj, již každý z nás zažil.

Nejenže se tedy smrti nemusíme bát, ale vědomí smrti je pro náš život více než důležité. Smrt je totiž naprosto nepostrada-

telná pro uvědomění si smyslu našeho života. Tato určitá hranice a nejistota je zároveň motivační silou našich činů a našeho jednání.

Pro logoterapii vídeňského neurologa Viktora Frankla je otázka smrti nesmírně důležitá. Frankl se domníval, že konečnost našeho života je právě tím, co dává celému našemu životu smysl. Kdyby byli lidé nesmrtelní, tak vše, co je třeba učinit, by bylo přesouváno na jindy a nakonec by k splnění povinností, hodnot, smyslu a naplnění našich životů nikdy nedošlo. Určitá vize hranice a limitů nám umožňuje naplno prožít náš čas nyní – tady a teď – a nepromrhat ho v osidlech nekonečné budoucnosti a nicnedělání. Každý den by měl být posuzován jako ten poslední. Neboť nikdo z nás skutečně neví, kdy se naplní jeho čas.

Život člověka není správně hodnotit podle jeho délky, ale podle jeho kvality. Příkladem může být dlouhý film nebo mnoha set stránková kniha. Pokud tato díla nemají kvalitní obsah, nemohou být považována za smysluplná. Taková může být naopak desetistránková novela nebo krátkometrážní film. Pokud mají skutečně co říci, mělo jejich stvoření smysl. A podobné je to i s lidským životem.

Většina lidí se snaží dosáhnout v životě co nejlepších výsledků, dobrého vzdělání, kvalitních rodinných vztahů apod. Chtějí, aby zde po nich zůstalo jen to nejlepší. Samozřejmě, že se v naší společnosti najdou i lidé, kteří mají svůj hodnotový žebříček

postavený odlišně a záleží jim na jiných věcech, nebo také naopak na ničem a je jim jedno, co s nimi a jejich dílem bude po jejich smrti. Je třeba si ale uvědomit, že jsme odpovědní za své činy.

Věřící lidé se velmi zajímají o to, co s nimi bude, až jejich pozemský život bude ukončen. Smrt je velikou teologickou a filosofickou otázkou. Antický filosof Epikúros přišel s hraniční myšlenkou, jež je z určitého úhlu podobná myšlence Schopenhauerově, že smrt se nás vlastně vůbec netýká, neboť „pokud jsme tu my, tak tu není smrt. A když smrt přijde, tak už tu nejsme my.“

Snažme se tedy s největší úctou a pokorou prožívat svůj každodenní život a jednejme tak, abychom se na smrt připravili s vírou a čistým svědomím. Neboť smrt je tu proto, abychom svůj život mohli prožít smysluplně. **Marie Jandová (roz. Trtková)**

### Alois Volkman KLÍČOVÝ PROBLÉM

Pořizujem si dosické klíče  
bezpečnostní zámky  
a pojistné vložky domovní  
aby nám nikdo  
nemohl nic odcizit.  
Ale život  
nám může být ukradený.  
Obraťme se na Mistra co vlastní  
klíče od smrti i hrobu.

### Alois Volkman SVÍCE

Hoříme pro tebe člověče  
nedočkavostí  
na tvých narozeninových  
dortech  
nadšením  
na vánočních stromcích  
a slavnostních stolech  
žalem ubýváme  
na tvých náhrobcích.  
Byť jsi nám nevěrný  
s elektřinou  
s námi to vždycky  
nějak sfoukneš.  
Zůstáváme ti nejvěrnější.  
Až za hrob.

## Kde jsi?

Když seděl rabi Šneur Zalman, rav<sup>1</sup> z Reussenu, v petěrbuském vězení a čekal na výslech kvůli tomu, že jeden z vůdců mitnagdim<sup>2</sup> pomluvil u vlády jeho názory a cestu, přišel do jeho cely velitel četnictva. Podle mocné a klidné tváře rava, jenž ho nejdříve, ponořen do sebe, vůbec nezpozoroval, mohl tento přemýšlivý muž vytušit, co je jeho vězeň zač. Dal se s ním do řeči a po chvíli nastolil nejeden problém, který se mu vynořil při čtení Písma. Nakonec se zeptal: „Jak se má rozumět tomu, že Bůh Vševědoucí říká Adamovi: ‘Kde jsi?’“ „Věříte,“ odpověděl rav, „že Písmo je věčné, a každá doba, každé pokolení a každý člověk jsou v něm obsaženy?“ „Věřím,“ řekl on. „Dobře,“ pravil

cadik<sup>3</sup>, „tedy na každého člověka a v jakékoliv době Bůh volá: ‘Kde jsi ty ve svém světě? Již tak mnoho uplynulo z těch let a dnů, jež ti byly vyměřeny, kam až jsi došel ve svém světě?’ Asi tak to říká Bůh: ‘Čtyřicet šest roků jsi prožil, kde dlíš?’“ Když velitel uslyšel výčet let svého života, probral se, položil ravovi ruku na rameno a zvolal: „Skvěle!“ Ale jeho srdce se chvělo.

*Úryvek z knihy „Cesta člověka podle chasidského učení“, Votobia 1994, překlad z němčiny Mária Schwingerová*

Pozn.:

<sup>1</sup> rabín

<sup>2</sup> odpůrce, protivník: skupiny, které potírají chasidské hnutí

<sup>3</sup> spravedlivý: označení vůdců chasidských společenství

## BUDETE JAKO BŮH ZNÁT DOBRÉ I ZLÉ

V loňském listopadovém čísle našeho časopisu jsme zmiňovali mezopotamský epos o Gilgamešovi coby pozoruhodný doklad z dob starověku o tom, jak se lidé vyrovnávali se skutečností smrti. Uvedli jsme, že v tomto básnickém díle se snoubí otázka po smyslu života, fakt nevyhnutelnosti definitivního údělu všeho živého i touha po nesmrtnosti, jaké se těší bohové. Neméně zajímavý příklad pak představuje další starověký epos, totiž o Adapovi, jenž stejně jako „Gilgameš“ vykazuje jisté paralely s biblickými příběhy...

Jak promarnit životní šanci – tak bychom směle mohli nazvat mýtus *Adapa a jižní vítr*, jenž vypráví o jednom z prvních lidí – knězi z města Eridu. Adapovi na lovu ryb jižní vítr převrátil člun a muž tak v zoufalství vyřkl kletbu, kterou větru „zlomil křídla“. Život si zachránil, ale rozhněval tím nejvyššího boha, který nařídil troufalce předvolat. Stvořitel Adapy, bůh Ea, mu poradil vydat se kajícím do nebes, obměkčit strážce u brány i vládce všech bohů. Rovněž přikázal Adapovi nepřijmout v nebi chléb ani vodu, neboť přinášejí smrt... Adapu v nebesích skutečně přijali a podle očekávání nabídli pokrm a nápoj; byla to však voda a chléb života – a muž je dle doporučení odmítl.

Mýtus Adapu líčí jako člověka, jehož bůh vodstva Ea, sám spojovaný s moudrostí a magií, stvořil jako velice chytrého. Podle tradice představoval jednoho ze sedmi mudrců; spis *Babylóniaka* jej představuje jako bytost, která se vynořila z moře a vyučovala necivilizovaný lid vědám, umění, řemeslu apod. Podle fráze *lā banīta ša šamē u erseti* znal Adapa doslova, co je „ne dobré na nebi a na zemi“. A zde lze již spatřovat jeden ze shodných motivů s příběhem z Genesis – tento stav jej přibližuje prvnímu lidskému páru v zahradě Eden v situaci, kdy pojedli ze stromu vědění dobrého a zlého. Co patrně znepokojilo nejvyššího Anua, byla jeho schopnost „vládnout slovem“, která se

projevila v ovládnutí přírodních sil. Nejvyšší bůh Anu považoval dosažení určitého stupně poznání za přinejmenším nevhodné. Nicméně i přes to, po zvážení celé situace, byl ochoten Adapovi odpustit a pomoci mu a nabídl mu k jeho moudrosti dokonce ještě nesmrtnost v podobě chleba a vody života. Jak jsme viděli, Adapa na radu svého boha Ea dary odmítl. Na božském dvoře přijal pouze oděv a potřel se olejem, a sám se tak připravil o vzácný dar a byl nucen odejít zpět na zem.

Jak víme, biblický text se otázkou smrti zabývá hned v prvních kapitolách knihy Genesis. Původ smrti, ale také práce a bolesti je vysvětlen událostmi, které se odehrály v dávných časech. Příslušné verše kapitol 2 a 3 hovoří o Božím zákazu jíst ze stromu poznání (*V den, kdy bys z něho pojedl, propadneš smrti*) i hadově ujištění, že tomuto zákazu není třeba rozumět doslova (*Bůh však ví, že v den, kdy z něho pojíte, otevřou se vám oči a budete jako Bůh znát dobré i zlé*); o Evině a posléze Adamově přestoupení a následcích – vyhánění ze zahrady Eden, která je nadále střežena cheruby s meči. Člověku se ice

## O dětech a smrti

**Elisabeth Kübler-Rossová: O dětech a smrti. Ermat-Praha, 1993, pro Nadační fond Klíček přeložil Jiří Královec.**

Zoufalství a naděje. Dvě silné lidské emoce, které doprovází smrt a umírání. Autorka napsala na téma smrti celou řadu pojednání, z nichž ovšem nejtragičtější jsou příběhy dětí, které odešly z tohoto světa nemocí, nehodou, vraždou nebo sebevraždou. Tím, že autorka tu předkládá slovo od slova svědectví rodičů, kteří zažili smrt svého dítěte, stává se četba této knihy velmi psychicky náročnou. Pro neduchovní jedince je to text tak depresivní, že jej nemohou dočíst ani do konce úvodu. Duchovně založenému rodiči malých dětí příběhy vhnánější slzy do očí a nutí jej přehodnotit své vztahy ke svým blízkým.

Pro pozůstalé rodiče však může tato kniha přinést fatální vysvobození z jejich děsivé reality a neocenitelnou pomoc. Autorka ke každému příběhu připojuje svůj krátký komentář, kterým citlivě popisuje psychologické a duchovní aspekty tématu příběhu a ukazuje pozůstalým východiska z traumatu a uzdravení od vnitřní bolesti, výčitek a vyhoření. Smrt není problém mrtvých, nýbrž živých, pravil klasik. Tuto pravdu

odhaluje autorka, jejíž knihy nepopisují teorii, nýbrž zkušenost, v celé její naléhavosti. Hledá a nachází úlevu pro matky, které tíží svědomí, že svému dítěti ublížily samy, ukazuje cestu sourozencům zemřelých dětí, kteří odchod svého bratříčka či sestřičky nechápou, pomáhá nalézt nový smysl života otcům, kteří jej ztratili. Radí svým klientům, jak se chovat k nemocným dětem, jak se zachovat ve chvílích smrti (nazývá smrt přechodem), čeho se vyvarovat při vyrovnávání se s nastalou situací (sedativa, stěhování, hněv) a jak transformovat samotu, žal a pocity viny k vyrovnané a láskyplné budoucnosti, k umění poděkovat Bohu za život potomka místo výčitek a trápení. Rodiče tu popisují nejdůležitější okamžiky a zážitky se svými dětmi těsně před smrtí. Dozvíme se také, že některé z nich navštívil ve snu Ježíš a následkem toho se smrti vůbec nebály a samy utěšovaly své rodiče. Dozvíme se o dětech, které svou smrt předjímal dopisy a obrazy, o nemocných rodičích, které smrt jejich dětí vyléčila, o hojivé moci lásky, nacházení a uvolňování vazeb vztahů, o starých duších v dětských tělech jako uspokojivém vysvětlení, o přechodových

rituálech, účinném truchlení či o terapeutických skupinách a organizacích pomáhajících najít rodičům nový život. Takovou koncentraci zásadních informací o nehlubších otázkách lidského života a smrti lze najít jen v málokteré knize, včetně vyčerpávajícího seznamu související literatury. Považuji za přínosné pro věc samu, že autorka nesleduje pouze křesťanský diskurs, ale nechává do své terapie promlouvat moudrost a zkušenost více náboženských tradic a filosofii. To umožňuje najít každému „klientovi“ svou specifickou víru a cestu, jež jej posune k vysvobození z traumatu. Dechberoucí příběhy této knihy do jednoho potvrzují vyjádření Richarda Wurmbraunda, že uprostřed utrpení nikdo nezemřel jako ateista: Právě přesvědčení musí odolávat enormním zkouškám a ateismus takových zkoušek není schopen. Jedině s hlubokou vírou může maminka zemřelého dítěte říci: „Považuji za velkou čest, že jsem svého syna směla na jeho cestě doprovázet a že si mě vybral jako svou maminku. Naučil mě mnoha úžasným věcem, ale především tomu, jak vzácný a cenný je život a jakou radost přináší bezvýhradná láska.“

**Tomáš Procházka**





splnilo, co mu had slíbil, otevřely se mu oči, ale trest za neposlušnost je tvrdý: Nejenže ztratí možnost ochutnat z dalšího stromu – života, ale navíc bude dobývat v potu tváře chléb a v bolestech rodit své potomky, aby se nakonec vrátil v prach, ze kterého vzešel. Cítíme paralely k východo-semitské mytologii: Člověk vlastním „příčiněním“ ztrácí možnost získat věčný život. V Gilgamešově příběhu hraje přítomní roli motiv hada a rostliny, v Adapově pokrm. V jednom případě poslušnost přináší nezdár, ve druhém je striktně vyžadována. Zvláště pozoruhodný je moment, kdy Bible popisuje vyhnání: „*Ted' je člověk jako jeden z nás, zná dobré i zlé. Ne-připustím, aby vztáhl ruku po stromu života, jedl a byl živ na věky.*“

Tradiční křesťanský výklad přijímá pod vlivem apoštola Pavla tezi o prvotním dědičném hříchu a přímé návaznosti hříchu a smrti, ale v příběhu se toto explicitně nikde neuvádí a rovněž mnohé další momenty lze vykládat alternativním způsobem. Tak i zmínky o nahotě a studu, které mohou přicházet v důsledku nového po-

znání, kdy se člověk za hranicemi idylického „ráje“ stává člověkem v plném slova smyslu. Dostává oděv (i Adapa přijal nabízené roucho), což jej ještě více vzdaluje od ostatní živočišné říše. Tím spíše, že pochází ze zvířecí kůže. Ideu původní naivní, „zvířecí“ existence známe i ze sumerského

mezopotamského podání. Gilgamešův druh Enkidu je před svým „polidštěním“ součástí zvířecího světa, porostlý srstí, neví, jak jíst chléb, nezná pití piva – produktů spojených s určitým stupněm civilizace. Je pozoruhodné, že „polidštěn“ byl fyzickým spojením se ženou; svedla jej a když se „nasytil jejího kouzla“, odcizil se stepní zvěři a zmoudřel. Před smrtí ji pak proklínal, bez jejího přičinění by pokračoval ve svém idylickém zítí.

Také Adam s Evou žili v rajské zahradě bezstarostným životem, můžeme říci – jako děti. Ano, následné poznání si lze představit i jako překonání hranice mezi naivním dětským světem, oproštěným od uvažování o morálním rozhodování a jeho následcích, o práci, sexualitě apod., a světem dospělých, uvědomujících si realitu i všechna rizika a důsledky s ní spojené, a v neposlední řadě skutečnost smrti. Ta je v tomto pojetí nevyhnutelnou součástí našeho lidství, nikoli trestem za hřích. Bůh, takto viděno, de facto musel chtít, aby člověk neuposlechl – pouze tímto dosáhl plné lidskosti.

„*Spouští se dění, které je v čase nezvratné, člověk duchovně překračuje nerozlišený svět přírody, odcizuje se předlidskému stavu blaženého nevědomí smrti, odcizuje se i božskému světu, kde smrt není. Vychází z přírody, aby založil vlastní kosmos, a tak dokonával dílo stvoření.*“

(M. Balabán, V. Tydlitátová, *Gilgameš: mytické drama o hledání věčného života*, Praha 2002).

Zajímavých momentů a styčných míst v těchto biblických a nebiblických pramenech je celá řada, ale zde na ně není místo. Nicméně je zřejmé, že bibliční redaktoři upravili převzaté téma v duchu své teologie, v souladu se svou představou původu světa i lidstva a vnímáním jedinečného charakteru vztahu Boha a člověka. Křesťanství pak, jak jsme uvedli, přijímá verzi o prvotním lidském hříchu a vykládá smrt jako důsledek lidské neposlušnosti a vzpoury.

Tento výklad je však, zdá se, samotné knize Genesis cizí...

Pokud bychom chtěli vyzdvihnout v těchto raných etiologických líčeních motiv hříchu a následného trestu, více prostoru poskytuje Gn 6, v níž se Bůh rozhodl potrestat člověka, jehož výtvar mysli a srdce je v každé chvíli zlý, a sesílá na lidstvo potopu. Z potomstva jediného spravedlivého, Noeho a jeho rodiny, pak pochází veškerá další pokolení: Dochází tedy v jistém smyslu k novému stvoření, jehož výrazem je i formulace nového zákona, smlouvy zpečetěné znamením duhy... Mimochodem, kdo četl pozorně loňské listopadové číslo, dobře ví, že i toto vyprávění má svůj půvabný, místy téměř identický, babylonský protějšek...

**Klára Břeňová**

## O štěstí v umírání

recenze

**Jan Paul: O štěstí v umírání. Barrister a Principal, Brno 2011.**

Jan Paul se v knize „O štěstí v umírání“, která je dílem dokumentem, dílem deníkem a dílem částí rodinné kroniky, zabývá otázkou nejen smyslu bytí, ale především smyslu umírání. Inspirací k sepsání knihy se bezesporu stala skutečnost, že si autor vzal do domácího ošetřování svou matku v době, kdy byly vyčerpány všechny medicínské prostředky k jejímu uzdravení. On i rodina prožívá tuto situaci každý po svém. Autorova zkušenost odehrávající se v kulísách obecných pravd a schémat, má originální, a přece sdělitelný význam. Každá

autobiografie, má-li mít pro čtenáře průkaznou hodnotu, nemůže popřít subjektivní autorovo nazírání na život i na sebe sama v kontextu společenském, kulturním a i duchovním. Kniha „O štěstí v umírání“ je sice ohraničena atributy životopisu, ale nezřídka se esejistického pohledu na stáří, umírání i smrt, ani kritického vnímání falešných modelů i modelů, které nás obklopují. Předkládá i tanatologický vhled do populárních tendencí k zajištění „čisté“ smrti.

Kniha vznikala sedm let jako bezprostřední reakce na smrt matky. V té době autor prožívá zásadní přerod osobní i umělecký. Jan Paul říká, že nemohla být napsána jinak,

a čtenář je o této praxi přesvědčován po celou dobu četby. Příběh umělce a jeho rodiny je jistě neopakovatelný, a právě proto má co říci nám, kteří také žijeme své příběhy a potřebujeme být občas konfrontováni s názory jiných. Možná, že slov by někdy mohlo být méně, aby zbylo více prostoru pro zažití myšlenky...

Štěstí v umírání je téma, které se nemusí zalíbit každému. O to však autor ani neusiluje. Jeho dílo, ať již napsané nebo výtvarně zpracované, nebude mít v současné době povahu bestselleru ani mediálně propagovaného zážitku. To se ale dílu tvořitému potem a slzami stává. Postmoderní

člověk nemá rád umírání, ačkoliv smrt, devalvovaná mediálními nástroji, mu zas tolik nevadí. Od prvních batolecích pokusů zařadit se je každý jedinec společnosti kolem sebe hodnocen především za svůj výkon. Tak je vytvářen jeho společenský kredit. Umírání se obvykle za úctyhodný výkon nepovažuje. Kladu si otázku – jak dlouho nám, lidem silným a na výkon zaměřeným, potrvá, než prozítme? Kdy si začneme připouštět, že stárí nás provází od nejtítlejšího věku a jednou nás vtáhne do svého závěrečného dějství? Budeme-li ovšem mít to štěstí, že se stárí, ctěného a respektovaného, dožijeme. Umírání může kohokoliv zaskočit kdykoliv a kdekoliv. Je

dobré vědět, že umírání není „nehoda“, ale poslední výzva života k přípravě na pozemský konec. Tato výzva se netýká vždycky jen umírajících, umírání je hozená rukavice do tváře lékařů, zdravotního personálu, ošetřovatelů i členů rodiny. Ta rukavice se dá pokorně zvednout, anebo odkopnout kamsi pod smrtelné lože bližního. I o těchto výzvách kniha Jana Paula je. Autor nepopře, že je výtvarníkem tělem i duší. Jeho kniha na svém počátku připomíná obraz, který při bedlivějším prozkoumání ukazuje, že původní malba je překryta mnoha nánosy a pokusy o přemalování originálu. Restaurátor Paul je ale vnímavý, citlivý na změny a pečlivý až k perfekci-

onismu. Bere jemný skalpel své lásky a zpočátku plaše, později s laskavou razancí, odkrývá, co je uvnitř. Přes goyovské caprichos se dostává k mnoha manýrismům, aby nakonec pod patetickými kopiemi renesančního stylu objevil odřenou gotickou malbu ženy, která bývala Matkou. Ve chvíli, kdy čekáme, že ji malíř domaluje a opatří srozumitelnou a obecně přijatelnou kompozicí, malba mizí, setřena silným duchovním zážitkem a změnou malířova srdce. Ve finále se Jan Paul rozhoduje na uprázdňené plátno malovat světlo, které nevrhá stín a které osvětluje každého člověka přicházejícího ze tmy. Kdo má uši – slyš!

**Delicie Nerková**

## Pozdě – hrozné slovo

„...*pozdě, pozdě, hrozné slovo...*“ zpíváme v písni č. 29. Někdo chodí pozdě všude. Pozdě do školy, do práce, na schůzky, na návštěvy a samozřejmě na bohoslužby. O takových říkají, že určitě přijdou pozdě i na vlastní pohřeb. Něco podobného se skutečně stalo.

Byl podzim a počasí studené a deštivé. Řidič pohřebního vozu se zahříval doušky něčeho ostřejšího. Což byla chyba. Když kolona aut vyjžděla po obřadu od kostela ke hřbitovu, řidič, který měl už pěkně v hlavě, se ztratil. Všechna auta mířila ke hřbitovu, zatímco vůz s nebožtíkem bloudil úplně jinou čtvrtí města.

Když se pozůstali na hřbitově nemohli vozu se zesnulým dlouho dočkat, pokračovali prostě ve smutečním obřadu. Mezi-

tím však vyrozuměli policii, že je pohřšovaný zesnulý. Po delším hledání našla policie opilého řidiče spícího za volantem pohřebního vozu zaparkovaného vedle silnice.

Epizoda jistě humorná, ale může mít i poučení. Zesnulý byl křesťan a na věčnost odcházel smířený s Bohem, přestože na svůj pohřeb přišel pozdě.

Vzpomeňme na podobenství o boháči a Lazarovi. Boháč měl určitě okázalý pohřeb, ale na smíření s Bohem už bylo pozdě. Škoda, že to většině lidí nedochází. Pokud jejich blízcí žili, chovali se k nim nevšímavě až lhostejně, zatímco na pohřbu se chovají, jako by sami zemřeli. Co ale ohromuje nejvíc, je chování věřících ke svým nevěřícím příbuzným. Za života

se vůbec nesnaží o jejich spasení, ale pohřeb vystrojí, jako by umřel arcibiskup. Všechno marné, zbytečné a hlavně pozdě. Měli bychom využívat všechny možnosti k pomoci těm, kteří jsou svým blahobytem a bláhovou bezstarostností vlečeni na věčnou smrt. A pospíšet si, dokud není pozdě. **-czka**

### *Kondolence*

#### *Erwin Kukuczka*

*To jako by kámen zkameněl*

*To jako by dřevo zdřevěnělo*

*Tak neskutečné ticho ohradí člověka*

*pronásledovaného vroucími slovy*

*Ohradami ohrazen k ohradám*

*prchá pro znamení*

*věří že stačí věřit a kámen promluví*

*Stisky rukou mluví nedvojsmyslně*

*zbude němý kámen náhrobku*

*zbude němé dřevo kříže*

## SBOHEM VYJÁDŘENÉ BÁSNÍ

V listopadu loňského roku nám do redakce od sestry farářky z náboženské obce Louny přišla zvláštní zpráva. Jejím obsahem byla níže uvedená báseň Elišky Koukalové, kterou dívka složila k pohřbu svého tatínka, který si vzal život. Rozhodli jsme se otisknout ji v tomto čísle.

*Odešel... Už s námi není*

*Ruku na srdce, pohledem k nebi*

*Zůstala bolest, trápení na duši*

*Co rodina prožívá, nikdo netuší*

*V očích slzy, v uších zoufalý pláč*

*Před zrakem ty, tati... ted' už jsi spáč*

*Duše tvá v nebi, tělo tvé spí*

*Díváš se shora, je to pár dní*

*Je ti tam dobře? Chybíš nám všem*

*Navždy jsi pryč. Kéž by to byl sen*

*Pamatujme na úsměv, vůni i hlas*

*Sřetnem se znovu, až přijde čas*

*Ty už tu nejsi, my půjdeme dál*

*Dnes se loučíme...*

*Budeš nám blízko, jako bys vedle nás*

*stál*

*Spatřím tě v rohu, pocítím chvění*

*Však z úsměvu poznám,*

*že v tvé duši už trápení není*

*V klidu a míru odejdeš vzhůru*

*Společně ukončíme tu noční můru*

*Mám tě ráda, tati...*

Drahý Františku, opustil jsi nás tak náhle, že mnoho zůstalo nevysloveno a nevy-světleno, ale my věříme, že vše, co ti po-víme nyní, již dávno ve svém srdci víš. Každý, kdo tě znal, ví, že jsi byl celý život láskyplný, citlivý, obětavý, pracovitý a čestný člověk. Zůstáváš nejlepším synem, milujícím a milovaným manželem, báječ-ným tatínkem a dědečkem. V srdci své se-stry zůstáváš milující a milovaný prima brácha. Budeme vždy vzpomínat na to, kdy se ti vykouzlil úsměv na tváři, když jsi mohl obdarovat své nejdražší svou láskou a péčí. Vzpomínáme i na to, jak jsi měl rád svou práci, byl jsi skvělým kolegou a do-kázal jsi ochránit a zachránit mnoho bola-vých duší. Ty sám jsi měl duši skřivánka, která nám bude nesmírně chybět.





## Den veteránů

Den válečných veteránů 11. 11. si naše církve připomíná v předvečer, v pondělí 10. 11. v 17 h v Chrámu sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí v Praze. Letos již posedmé připravuje slavnostní bohoslužbu. Tento den, připomínaný vždy k výročí konce Velké války (I. světové války, ukončené příměřím dne 11. 11. 1918 v 11 hodin 11 minut), má připomínat hodnoty, které v době relativního míru a blahobytu bývají často podceňovány: statečnost a ochotu k oběti. Slavnost má být věnována lidem obětavým, kteří zemřeli ve službě, při plnění svých povinností, kdo zahynuli v boji, umírali za nás, abychom my mohli žít a lépe žít, hrdinům, jejich dědicům a potomkům. Pro naši církve má tento den ještě zvláštní význam jako úmrtní den studenta Jana Opletala, člena ČČSH, zraněného při demonstraci 28. 10. 1939, jehož pohřeb 15. 11. 1939 přerostl v mohutnou manifestaci proti okupantům. Církve věnuje Dnu válečných veteránů patřičnou pozornost, společně s představiteli státu, veřejností, politického a společenského života, Armády ČR (i s vojenskými kaplany), Policie ČR, Čs. obce legionářské, Českého svazu bojovníků za svobodu, Hasičského záchranného sboru, České obce sokolské, Společnosti M. R. Štefánika, Masarykovy společnosti, Společnosti Edvarda Beneše a dalších.

## Ticho kolem hluku

Ekologická sekce České křesťanské akademie zve na besedu „Ticho kolem hluku“, která se bude konat v úterý 11. listopadu od 17.30 h v přízemí kláštera Emauzy v Praze 2, Vyšehradská 49. Na závažné a opomíjené téma hluku jako činitele ohrožujícího zdraví a snižujícího kvalitu životního prostředí promluví doc. Ing. Pavel Beneš, CSc.

JNe

## Pozvánka do Olomouce

Diktatura versus naděje. Pod tímto názvem byla v Uměleckém centru Univerzity Palackého v Olomouci (bývalém jezuitském konviktu) 1. října otevřena výstava o pronásledování Římskokatolické církve komunistickým režimem v letech 1948-89. Expozice ukazuje metody a způsoby, jakými totalitní režim v Československu utlačoval církve a jak se tato zejména s permanentním dohledem StB vyrovnávala. Výstava dává všem zájemcům o novodobé dějiny také podnět k zamýšlení nad úlohou duchovních tradic v životě národa. Výstavu lze navštívit do 6. listopadu.

ph

## Solidarita s pronásledovanými křesťany

Zpěvačka Marta Kubišová, biskup Václav Malý i univerzitní profesor Jan Sokol vyjádřili veřejnou podporu neformální ekumenické iniciativě Svoboda pro křesťany, která vznikla v Brně, aby upozorňovala na perzekuci křesťanů i jiných náboženských a etnických menšin na Blízkém východě.

Svoboda pro křesťany vznikla na popud biskupa Juraje Dovaly a sjednotila křesťany z husitské, katolické a evangelické církve, kteří chystají na 6. listopadu od 15 do 19 hodin setkání na Moravské náměstí v Brně. Součástí akce bude ekumenická bohoslužba i kulturní program. Na akci vystoupí zpěvačka Hana Ulrychová a skupiny DNA – Dej nám akord, Ti Druzí a Brno Gospel Choir. Pořadatelé se také snaží zajistit přítomnost Syřanů žijících v České republice, kteří by o okolnostech ve své vlasti mohli vyprávět, účast na akci přislíbili i členové brněnské muslimské obce. Iniciativa Svoboda pro křesťany chce tímto způsobem upozornit na bezpráví, jež v části Sýrie a Iráku páchá organizace Islámský stát. Její výzvu je možné podepsat na adrese [http://www.petice24.com/svoboda\\_pro\\_krestany](http://www.petice24.com/svoboda_pro_krestany).

Informace o konkrétních případech lidí pronásledovaných kvůli náboženskému přesvědčení i další informace o činnosti iniciativy Svoboda pro křesťany je možné dohledat na webovém portálu [www.svobodaprokrestany.cz](http://www.svobodaprokrestany.cz) i na stejnojmenném facebookovém profilu.

## Koncerty u sv. Mikuláše

• 3. 11. - 20 hodin

**Bach, Händel, Vivaldi, Mozart**  
*Camerata Pragensis Orchestra & A. Bárta - varhany*

• 4. 11. - 17 hodin

**Händel, Mozart, Telemann, Bach**  
*M. Hanzal - varhany,  
F. Bílek - trubka*

• 5. 11. - 17 hodin

**Vierne, Händel, Mozart, Schubert**  
*B. Rabas - varhany,  
H. Jonášová - soprán*

• 6. 11. - 17 hodin

**Mozart, Beethoven, Mendelssohn-Bartholdy, Vivaldi**  
*Prague Mozart Trio*

• 7. 11. - 17 hodin

**Telemann, Bach, Mozart, Händel**  
*F. Šťastný - varhany, cembalo,  
V. Vlha - hoboj*

• 7. 11. - 20 hodin

**Vivaldi, Mozart**  
*Vivaldi Orchestra Praga  
V. Návrat - barokní housle*

• 8. 11. - 17 hodin

**Caccini, Bach, Vivaldi, Mozart**  
*Z. Němečková - varhany,  
V. Likérová - soprán*

• 8. 11. - 20 hodin

**Vivaldi, Mozart**  
*Vivaldi Orchestra Praga  
V. Návrat - barokní housle*

9. 11. - 17 hodin

**Händel, Beethoven, Mozart, Corelli**  
*J. Popelka - varhany,  
V. Frank - housle*

• 9. 11. - 20 hodin

**Mozart, Paganini Bach, Vivaldi**  
*Consortium Pragense Orchestra  
Y. Škvárová - mezzosoprán,  
M. Laštovka - trubka*

# Vršovické divadlo MANA

Změna programu vyhrazena

Pokladna otevřena hodinu před představením

## Program od 7. XI. do 29. XI. 2014

Adresa divadla: Moskevská 34, Husův sbor, Praha 10-Vršovice. Divadlo je přístupné hlavněm vozidlem z ulice Moskevská a Na Kuvárně. Prodej a rezervace lístků na [www.webticket.cz](http://www.webticket.cz) nebo v kanceláři Farního úřadu, ulice Moskevská 34, [www.vrsovickedivadlo.cz](http://www.vrsovickedivadlo.cz)

pátek 7. listopad	JAKUB J. KORČÁK NOVOLUNÍ	19.30	Přirodní vnímavá duše neuvědoměná tou zma- covává nevhodným způsobem klasické i čma místnímu majitelce. Stárnoucí neúspěšný bratrančí je na svém letním sídle překvapen náštěvou mládky a postře i morálky. Na pomocí řešení rozpadávajících se vztahů a krize evidentně věku vyvolávají změny po smrti Ji- voše i odpovědnost za vlastní čin. Motivický text otvírá existenciální rozměr a je založen na práci se slovem. Režie: Jakub Korčák, výprava: Milan David, hudba: Zbyněk Marák, herec: Aleš Procházka, Miroslava Raštilová, Ivana Míková- Kovářová.
úterý 11. listopad			
pátek 14. listopad	CARLO GOLDONI SLUHA DVOU PÁNŮ <b>PRONÁJEM</b>	19.00	Klasická komedie plná zmatků, omylů a zámet. Ve Vršovickém divadle MANA has uvádí ochot- nický soubor Studentů divadla Praha.
sobota 15. listopad	NOC DIVADEL 15.00 HUDEBNÍ PRŮVODCE SVĚTEM GENETIKY (OD HRA- CHU PO ANALÝZU DNA) ANEB JAK VZNIKÁ INSCENACE 17.30 LEGENDA O KRABATOVI, UČNI ČARODĚJOVĚ 19.00 NSANGO MALAMU - PÍSNĚ VÍRY V RYTMU AFRIKY 21.30 KOMENTOVANÉ PROHLÍDKY VRŠOVICKÉHO DIVADLA		15.00 Studijní uložky z divadelního představení Miloše Ouzna Švédské DNA o základních genetiky J. G. Mendelova. V nové lípce vztah polní pro Vršovické divadlo. Diváci budou mít možnost účastnit se tvůrčího procesu, ve kterém se rodí diva- delní představení. Hrátky: Eva Velecká - zpěv, Miroslav Štěpán - klavír, David Holý - gitara 17.30 Příběh o Krabatovi, jehož láska k dívce přemůže kouzla a čarou magi zloho zlomátná. Herec: Lubomír Doležal režie: Jiří Vršovický 19.00 Kapela o sobě: Najdeme na jednoduché bubny. Zna- kovat jako repertoár na oběhové duchovní a lidovými písni- kami propaguje africkou kulturu. Souborů nčinu našich vstupů je - kraké zvláštní výry - vyznávají a besedování o Africe.
neděle 16. listopad	SNĚHURKA TAK TROCHU JINAK <b>PRO DĚTI</b>	17.00	Cinohra, pantomima i písničky v pohádce o Sněhurce v podání Michala Rachtla a Lenky Krupákové. Představení plně lumera se sčlá eprodukce a diváky, děti se aktivně zapojují do hry.
čtvrtek 20. listopad	<b>HOST DIVADLA</b> ÚVOD DO NEŠTĚSTÍ	19.00	Kulturní kniha amerického psychologa rakous- kého původu převedena do divadelní řeči.
pátek 21. listopad	SNY SE PLNÍ ANEB ROK ŽIVOTA V BHŮTÁNU, ZEMI HRMÍČÍHO DRAKA	19.00	Komponovaný večer s vypořádáním o Řebřáku a o úspešném spánkovém snu. Pořadatek provedá Jana Lamešková. V pořadí vystoupí Král režie: Filip Kudrnáč, zvaný šleha.
pondělí 24. listopad	<b>PRONÁJEM</b> YASMINA REZA OBRAZ	19.00	Jaké emoce způsobí jediný obraz? Letadlový úte- ně, úspěšný zubař, omdlel a poplátnutý. Úplně bílý obraz, homeopatik a modrý hrací balík směnové váruč Reže B. Gondík, tragé ochot- nický soubor Divadla pod Peřínem.
úterý 25. listopad	YASUKO OMACHI <b>HOST DIVADLA</b> Z DENÍKU HRABĚNKY M.	19.00	Příběh japonské dívky M. Royami, která na sklonku devatenáctého století přišla do Čech a utkla se matkou sedmi dětí, z nichž druhoro- zený Richard byl skladatelem Panovského hradu, která se po 2. světové válce stala záke- dem pro vanké Evropské unie. Režie: Olga Štrusková, herec: Zdeněk Jandová
čtvrtek 27. listopad	JAKUB J. KORČÁK NOVOLUNÍ	19.30	Režie: Jakub Korčák, výprava: Milan David, hudba: Zbyněk Marák, Herec: Aleš Procházka, Miroslava Raštilová, Ivana Míková- Kovářová. režie:
pátek 28. listopad	<b>PRONÁJEM</b> ERIC E. SCHMITT HOTEL MEZI DVĚMA SVĚTY	19.30	Tajomný hotel musí být a obyčím. Něco, kdo jste si všichni ovni a kdo člověk našel i udá- cí. Při různých kři, při různých osudů utrátilé odlišných a přece tak podobných. Každý z nich vač svůj život a oči jen nejistou budoucnost. Bílomní příběh o životě, smrti a lásce. Příběh, který se vás dotkne. Uvádí ochotnický divadelní soubor Kates II.
sobota 29. listopad	<b>PRO DĚTI</b> O HONZOVI A VÍLE VERUNCE	15.00	Pohádka, ve které se dozvíte, jak je v životě důležité přátelství a láska, zváště ve chvíli, kdy je třeba postavit se za. Divadelní spo- lak Bouděch ve Vršovickém divadle zve děti i dospělé